

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

כניסת שבת: 16:09

יציאת השבת: 17:18 לדעת ר"ת: 17:49

אורי וישעי

פרשת מקץ

בתם פז – מאורית צל הפרשה

עטרת פז

קץ שם לחושך

המפרשים שואלים, כתוב שמחנו כימות עניתנו שה' יחזיר לנו שמחה כמו שקבלנו הצער, והלא אנחנו כבר בסוף האלף הששי ואיך נקבל שכר כמו הזמן של הצער, הלא הצער היה כל כך הרבה שנים, ומתרצים שכל יום יהיה לעתיד ארוך כמו שנה וזה מרומז בפסוק ויהי מקץ שנתיים ימים, כלומר בסוף בימי המשיח יהיה כל שני ימים כמו שתי שנים וזה שכתוב "שנתיים" שתי שנים "ימים" כמו שני ימים כל יום כמו שנה. ויש מוספים שעל זה אנו מבקשים בסוף איכה 'למה לנצח תשכחנו תעזובנו לארץ ימים', היינו מדוע הקב"ה מאחר את הגאולה ויצטרכו להיות ימים ארוכים, 'השיבנו ה' אליך ונשובה', ואז יוכל להיות 'חדש ימינו כקדם' שהימים יהיו רגילים כימי קדם.

עם חכם ונבון

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם (מא, לג)

שואלים המפרשים למה יעץ יוסף לפרעה, הלא פרעה בקש ממנו רק פתרון ולא עצות לדבר, ומתרצים שהרי בפסח נידונים על התבואה ואיך יתכן חלום על התבואה בראש השנה, ולכן אמר לו יוסף שמכיון שחלם בראש השנה על התבואה, כנראה שאיזה אדם צריך לעלות לגדולה בגלל זה שבראש השנה דנים את האדם מי ישפיל ומי ירום, וזה שאמר יוסף "ועתה" למה חלמת דוקא עתה בראש השנה, להראות שצריך למנות איש מוכשר לכך.

הבן יקיר לי

הדעת זקנים מפרש שיוסף קרא לו אפרים על שם שתי פעמים אפר אברהם ויצחק, אברהם היה יכול להיות אפר בכבשן האש, ויצחק בעקידה, ובגלל זה נקראו כל ישראל על שם אפרים כמו שכתוב הבן יקיר לי אפרים, מפני שכלל ישראל מקורם הם ממסירות נפש של אבותינו אברהם ויצחק.

טעות לשון

ויאמר ראובן אל אביו את שני בני תמית (מב, לו)

אומר המדרש שבגלל המילים האלו מתו דתן ואבירם שהם נכדי ראובן, ומזה רואים כמה צריכים להיות זהירים בכל דיבור שמוציאים מהפה.

חז"ל במדרש עמדו על דרש הפסוק "ויגלח ויחלף שמלתיו ויבא אל פרעה" (מא, יד), בכך שיוסף הצדיק הכין עצמו לקראת הגעה למלך מצרים.

אולם, המצרים סברו שיביאוהו לחצר המלך כמות שהוא, ולכן לא העלו על דעתם לגלחו, להחליף שמלותיו, אולם יוסף עצר בעדס ואמר: לא יאה ולא נאה להגיע לחצר המלך, ובפרט לשוחח עם המלך, כשאני לא מסופר כראוי. ראשית עלי להתגלח מקודם במספרה, מקום אשר שרי המלך מתגלחים שם. ועוד, לא מתאים לי לבוא לחצר המלך בבגדים כלשהם, עליכם לספק לי בגדים הדורים ומכובדים, "ויגלח" – מיוזמתו הוא. וכך אחרי שהוא מגולח כהלכה ומלובש כראוי, צועד-הולך הנסיך במלוא הדרו, כשפקידי המלך ושליחיו צועדים לידו, מימינו ומשמאלו.

וראו להשלים את התמונה על הכשרתו של יוסף לכס המלכות בהסברו של הגאון ר' מאיר שמחה זי"ע ב"משך חכמה", השואל: לשם מה נחוץ היה שיגיעו השרים לבית הסוהר שנה שלמה לפני שחלמו את חלומותיהם, הלא לצורך שליחותם מן השמים, לשחרורו של יוסף מבית הסוהר והעלאתו לגדולה, מספיק היה שיהיו יחד איתו חודש-חודשיים? ועונה: "מן השמים היה שיהיה ימים רבים עם שר המשקים והאופים – ללמוד טכסיסי מלכות וכל חללה של רשות (טכסיסי שלטון), אשר ראוי לשליט לידע". היה זמן זה נחוץ כדי שילמד יוסף גינוני מלכות, דרכי הקבלת פני שרים, צורת עמידה ונימוסי שיחה. הואיל ומצב השרים היה תלוי ועומד, נהגו בהם כבוד גם בבית הסוהר (וראיה לדבר, מינוי יוסף – שלמעשה היה הוא הדמות המרכזית בהפעלת בית הסוהר – כמשרתם של שני האדונים הנכבדים האלה), ואין ספק שהשרים הקפידו שלא ימעט מישהו מכבודם, ועמדו על זכותם לנהוג בהם כבוד כאילו הם נמצאים עדיין בגובה מעמדם. בכך ידע יוסף את כל פרטי העמידה לפני מלך, ובכניסתו ובעמדו לפני פרעה היה כבר כל-כולו עטוי הוד מלכות.

ד"ת לעי"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
לעי"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה

הליכות מלבי

נושא: הדלקת נרות חנוכה בערב שבת

קומי אודי – פרפראות לחנוכה

ויהי מקץ שנתים ימים (מא, א)

ר"ת "ויהי" ו"כל ישראל הנרות ידליקו, "מקץ" מדליקים קודם ציאת, "שנתים" ש'מאל נר תדליק יימין מיזוזה, "ימים" יש מיזוסיפים יש מיזרדיים וזה מחלוקת בית שמאי ובית הלל.

⌘ ⌘

בסוף כל פרשה מונה המספר של כמה פסוקים יש בפרשה זו, אבל בפרשת מקץ מונה גם הפסוקים וגם התיבות שהם אלפיים וכ"ה תיבות, ומפרש הגר"א בגלל שפרשת מקץ בדרך כלל חל בחנוכה, ובחנוכה מדליקים נרות 8 ימים, ונר גימטרייה 250, ושמונה פעמים נר-250 יוצא 2000, "כ"ה" פירוש מתחיל בכ"ה כסלו וזה שהוא מונה אלפיים וכ"ה תיבות.

⌘ ⌘

טבח והכין. רמז לעשות סעודה בחנוכה, שאם נצרף את האות ח' של המלה טבח לתיבה והכין יצא חנוכה.

⌘ ⌘

בחנוכה מדליקים 44 נרות עם השמש, וזה מרומז במלה "נחמד" נר חנוכה מ"ד נרות, ונחמד מרמז על כלל ישראל שהם נחמדים למעלה ונחמדים למטה.

⌘ ⌘

כתב בשערי תשובה שביום ששי צריך להתפלל מנחה לפני הדלקת נר חנוכה, בגלל שתפלת מנחה היא כנגד קרבן תמיד של בין הערבים, ואחר הקרבת התמיד היתה הדלקת המנורה, ונר חנוכה זה זכר להדלקת המנורה, וזה מרומז בר"ת "מנחה" מ-מנחה נ"ח-נר חנוכה ה'-הדלקת נר שבת.

⌘ ⌘

כתוב בספרים שחנוכה הוא סיום של אלול וימים נוראים, וזה מרומז בפסוק תשב אנוש עד דכא, דכא בגימטרייה 25 רמז על כ"ה כסלו, והעיקר הוא בזאת חנוכה שהוא הסיום, ורמז לזה בזאת יבוא אהרן אל הקודש.

קושיית מרן הבית יוסף

תירוץ של ה"חתם סופר" על קושיית מרן ה"בית יוסף" למה מדליקים ח' ימים, הרי ביום הראשון לא היה נס, שכתוב והדליקו נרות בחצרות קדשך כשבאו החשמונאים בבית המקדש וטימאו את ההיכל בפנים ולכן הדליקו את המנורה בחוץ, וידוע שבחוץ מושך יותר שמן בגלל הרוח ולכן הלהבה יותר גדולה ומה שהיה בשביל נר אחד שמן זה רק להדלקה בפנים במקום סגור, אבל בחוץ צריך יותר שמן, אם כן גם יום הראשון היה נס.

טוב להחמיר להתפלל מנחה בערב שבת חנוכה קודם הדלקת הנרות, מפני שתפילת מנחה היא כנגד קרבן התמיד של בין הערביים, והדלקת הנרות היא זכר לנס שנעשה במנורת בית המקדש, וסדר העבודה בבית המקדש היה, להקדים הקרבת קרבן התמיד להדלקת הנרות, ומכל מקום, אם אינו מוצא בנקל מנין שמתפללים מנחה מוקדמת, כתב מרן הגאון רבנו עובדיה יוסף שליט"א (חזו"ע, חנוכה), שעדיף שיקדים הדלקת נרות חנוכה לתפילת מנחה במניין, מאשר להתפלל מנחה ביחידות ואחר כך להדליק נרות.

ואין להקדים את הדלקת נרות חנוכה בערב שבת יותר מדאי, אלא ידליק כעשרים דקות לפני השקיעה, ואם רצה להקדים רשאי, ובתנאי שלא ידליק מוקדם יותר מפלג המנחה, שהוא שיעור שעה ורבע בשעות זמניות קודם שקיעת החמה.

בערב שבת חנוכה, מדליקים נר חנוכה תחילה ואחר כך נר שבת, ואם התאחר מאד עד סמוך לכניסת השבת, יכולה האשה להדליק נרות שבת מיד אחר שהדליק האיש את הנר הראשון של חנוכה, ובעודו ממשיך להדליק את שאר הנרות, תדליק האשה נרות שבת.

צריך לתת שמן או לשים נרות שיהיו ארוכים דיים בערב שבת, כדי שידלקו לפחות עד חצי שעה אחרי צאת הכוכבים, ושיעור צאת הכוכבים בארץ ישראל הוא בערך שיעור רבע שעה לאחר שקיעת החמה. ומי שאין לו נרות שיכולים לדלוק שיעור זמן זה, ידליק לכל הפחות נר אחד כזה לצאת בו ידי חובת עיקר התקנה.

מעשה

הרב הצדיק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע סיפר בשם אביו, שפעם אחת היתה לו "עליית נשמה", וראה כי הביאו לעולם העליון איש אחד צעיר לימים, ואחריו איש זקן ושבע ימים.

והנה לצעיר קראו שם זקן וישיש, ולאיש הזקן – קטן וילד. ושאל: – הלא פה הוא עולם האמת, ולמה תתלוצצו? השיבו לו, כי האמת כן הוא, כי האיש הצעיר פעל בשנותיו המועטות הרבה מאוד, ויום לשנה נחשב לו, אבל הזקן לא פעל כלום בכל שמונים שנות חייו, ועל-כן הוא ילד מסכן.

ואמר הצדיק ר' מאיר ז"ל, שזהו שאמר הכתוב: "ויהיה מקץ שנתים ימים", שיש אשר בהגיע האדם לקץ חייו, והנה הוא רואה "שנתיים ימים", שמכל השנים הרבות שלו אין אצלו אלא ימים אחדים של תורה ומעשים טובים. יש אדם שישן ואוכל לומד לשם שמים ותמיד זוכר מה למעלה ממנו. יהודי כזה כל שנותיו נחשבים לו למצוה ולא לבטלה.

ד"ת לע"נ ר' דני (דניאל) בן יולנדה ז"ל נלב"ע ו' במנחם אב התשע"ב, ת"צ'צ'ב'ה'